

Anmälan mot Karlstads-Hammarö överförmyndarnämnd, angående handläggningen av ett ärende om entledigande av god man m.m.

Anmälan m.m.

I en anmälan, som kom in till JO den 5 juni 2008, klagade AA på överförmyndarnämnden. Hon anförde bl.a. följande.

Den 26 april 1988 blev hon förordnad av dåvarande Karlstads tingsrätt att som god man för BB bevaka hans rätt och förvalta hans egendom. I samband därmed fick hon en underrättelse från överförmyndarnämnden där det framgick att hennes uppdrag som god man innebar att hon – utöver det som framgick av tingsrättens förordnande – även skulle sörja för BB:s person. Mot bl.a. denna bakgrund har hon trots att förordnandet även omfattade den uppgiften. Numera har hon, mot sin vilja, blivit entledigad från sitt uppdrag. Domstolarnas beslut har grundats på bl.a. den omständigheten att hon inte ansökt om en utvidgning av godmanskapet till att även omfatta uppgiften att sörja för BB:s person. Hon upplever att hon har blivit entledigad på felaktiga och tveksamma grunder.

AA klagade även på att hon vid ett besök hos överförmyndarnämnden den 8 februari 2007 fick ett brev från överförmyndarnämndens assistent av vilket framgick att hon hade blivit entledigad från sitt uppdrag. Ett par dagar senare blev hon informerad om att entledigandet inte var giltigt. Som nyss framgått fattade överförmyndarnämnden dock senare ett sådant beslut.

I en kompletterande anmälan framförde AA även klagomål mot Värmlands tingsrätt. ChefsJO Mats Melin har prövat klagomålen mot tingsrätten i ett särskilt ärende (dnr 4618-2008).

Till sin anmälan bifogade AA flera handlingar. Av dessa framgick bl.a. att Länsstyrelsen i Värmland den 17 december 2007 meddelade ett beslut med anledning av att AA klagat på överförmyndarnämnden även till länsstyrelsen.

Utredning

Anmälan remitterades till överförmyndarnämnden för yttrande. I sitt remissvar anförde nämndens ordförande, CC, bl.a. följande.

Detta ärende är ett av de fåtaliga ärenden inom överförmyndarnämnden där vi inte nått ända fram vilket vi beklagar.

Det kan uppdelas i två delar; de formella besluten och handläggningen runt om.

Att AA inte kunde vara kvar som god man framstod klart efter de anmälningar och kontakter i övrigt som överförmyndarnämnden fick från vård- och omsorgsförvaltningen. Det är mycket ovanligt att en god man entledigas mot sin vilja. Entledigandebeslut överprövades först efter muntlig förhandling i tingsrätten och fastställdes slutligen av hovrätten. Beslutet att entlediga AA var alltså rätt.

Det formella beslutet omgärdades av turbulens och delvis även av affekt. Många samtal och kontakter i övrigt skedde med den gode mannen och även med huvudmannens anhöriga. Det var både överförmyndarnämndens ordförande och tjänstemän från nämnden men även ansvariga för huvudmannens vård och omsorg som var engagerade. Dessa samtal misslyckades med att förklara anledningen till att godmanskapet måste upphöra. Än mindre att få acceptans för beslutet. Gode mannen och huvudmannens närstående är fortfarande oförstående och djupt kränkta. AA har varit god man under många år och successivt under årens lopp fått en mycket nära och personlig relation till både huvudmannen och hans familj. Denna relation startade i hans ungdom och fördjupades efterhand. Den personliga kontakten med huvudmannen synes inte ha ändrat karaktär när den nu riktas mot en vuxen man. Detta förhållande anser vi vara en viktig grund för de icke acceptabla händelser, som initierade entledigandet av AA.

I överförmyndarnämndens handläggning finns både brister och otydligheter. Delvis kan de förklaras av den affekterade stämningen som efterhand uppstod vid kontakterna mellan handläggare och god man/närstående. Detta är ett beklagligt undantag från den korrekta handläggning som skall prägla verksamheten vid överförmyndarnämnden och dess kansli. Någon rättsförlust har dock inte uppstått.

Nämnden och dess personal har noga gått igenom det inträffade och dragit erfarenheter för framtiden. Det är nämndens uppfattning att det förhållningssätt i ärendehandläggningen som vi är överens om kommer att innebära att vi slipper ett liknande fall i framtiden.

Huvudmannen har nu haft sin nye gode man i över ett år. De fungerar bra tillsammans och gentemot vårdpersonalen. AA kan fortsätta kontakterna nu som en nära vän i familjen.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

Vid den tidpunkt då AA fick uppdraget som god man reglerades frågan om godmanskap i situationer som är aktuella i detta ärende av 18 kap. 3 § föräldrabalken. Enligt denna bestämmelse skulle rätten, där så erfordrades, förordna god man för den som på grund av sjukdom, hämmad förståndsutveckling, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behövde bistånd med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Motsvarande bestämmelse finns numera i 11 kap. 4 § föräldrabalken.

Genom det förordnande som beslutas av rätten anges ramen för den gode mannens behörighet. Rättshandlingar som en god man företar utanför sitt förordnande är inte bindande för den som förordnandet avser. Det är därför angeläget att det inte uppstår några oklarheter i fråga om omfattningen av ett förordnande.

Genom utredningen har följande framkommit. Tingsrätten förordnade 1988 AA att som god man för BB bevaka hans rätt och förvalta hans egendom.

Överförmyndarnämnden i Karlstads kommun skickade i anslutning till för-

ordnandet en handling till AA med uppgift om att godmanskapet även omfattade att sörja för BB:s person. Den 26 februari 2007 beslutade nämnden att entlediga AA. Vid tingsrättens överprövning av beslutet åberopade nämnden bl.a. att AA:s underlåtenhet att ansöka om utvidgning av godmanskapet och hennes underlåtenhet att ansöka om nytt boende för BB, talade för att hon inte längre var lämplig att inneha uppdraget. Tingsrätten delade nämndens uppfattning i nu berört avseende och lämnade överklagandet utan bifall.

JO bör enligt de regler som gäller för JO:s verksamhet inte utreda händelser eller förhållanden som ligger mer än två år tillbaka i tiden om det inte finns särskilda skäl för det. I detta fall kommer jag inte att ytterligare utreda frågan om den felaktiga information som nämnden av allt att döma lämnat om godmanskapets omfattning i samband med att AA förordnats som god man. Jag nöjer mig med att framhålla att det givetvis inte är acceptabelt att en myndighet lämnar missvisande information om omfattningen av ett förordnande. Det innebär en betydande risk för att ex. en huvudman får felaktig uppfattning av uppdragets omfattning, något som i förevarande fall också kommit att ske.

I fråga om handläggningen av frågan om AA:s entledigande vill jag anföra följande. Mot bakgrund av den information som nämnden tidigare hade lämnat om uppdragets uppfattning är det minst sagt anmärkningsvärt att nämnden som skäl för att entlediga AA åberopat hennes underlåtenhet att ansöka om en utvidgning av godmanskapet. Nämnden kan inte undgå kritik för det inträffade.

JO:s granskning är av rättslig art och avser främst en kontroll av att myndigheterna har följt de regler som gäller för förfarandet. JO kan inte ändra eller upphäva domstolarnas domar eller beslut. Granskningen är inte heller avsedd att föregripa eller ersätta den prövning som kan eller har kunnat ske i ordinarie ordning. JO brukar således inte ta ställning till om ett beslut är riktigt i sak. Jag har dock förståelse för den frustration som AA ger uttryck för i sin anmälan.

AA har även riktat klagomål mot det som inträffade vid hennes besök hos överförmyndarnämndens kansli den 8 februari 2007 och utformningen av den skrivelse som hon då fick ta emot från nämndens assistent. Den händelsen är emellertid utredd och bedömd av länsstyrelsen. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att JO:s verksamhet inte är avsedd att ersätta den tillsyn och rättstillsämpning som ankommer på andra finns det inte anledning för mig att uttala mig om det inträffade.

Ärendet avslutas.